

CONCIO X.

MYSTERIA.

I. Unde hic homo mutus? — II. Cur sinit Deus vexari homines a dæmonie? — III. Cur aiunt in Beelzebub ejici a Christo dæmonia? — IV. Quis et unde Beelzebub? — V. Quomodo probat Christus se non uti opera dæmonum? — VI. Quis Dei digitus? — VII. Cur dæmon fortis armatus? — VIII. Quomodo in locis aridis requiem non invenit? — IX. Quinam illi septem spiritus nequiores? — X. Cur recidivorum novissima pejora prioribus?

THEMA.

Quinimo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud. Lucæ XI.

Scimus quidem ex ss. litteris regium illum Davidem corrogasse ingentem thesaurum, et reliquise filio suo, nibilominus tamen fateri debemus eum suas illas opes nihil aestimasse, et omnem suam hereditatem totumque patrimonium, non in illis opibus, sed alibi habuisse. Ita enim ipse Psalm. CXVIII. dixit: *Portio mea, Domine, dixi custodire legem tuam,* q. d. haec sunt opes meæ, hic thesaurus, hoc patrimonium, in quo omnes meas res et spes pono custodia legis tuae: haec sola me æternum beare et super omnes reges extollere poterit. Ita est, o David.

Audimus enim in hodierno evangelio Dominum dicentem, majus bonum esse audire Dei verbum et custodire illud, quam fieri Dei Matrem (si hanc dignitatem præcise intelligamus absque verbi divini custodia) indeque Christi Mater multo beatior fuit, quod verbo divino addicta, quam quod Christi Mater esset. Quando ergo, auditores, tanti pretii res, et tam nobilis portio est audire et custodire verbum Dei, ut non solum regias opes Davidis, verum etiam celsitudinem Matris divinæ vincat et exsuperet, quis non omnibus votis hanc sibi portionem eligat? Quis nisi emotæ mentis sit, odisse vel negligere Dei verbum poterit? Quare si beati esse cupimus, audiamus Dei verbum imprimis, deinde custodiamus.

I. Unde hic homo mutus fuit? Respondetur probabile esse, tales a dæmonie obsidente effectum esse, ut vult S. Chrysostomus, Euthymius et alii: probabilius tamen videri, ex alio aliquo casu prius jam fuisse mutum, non ex dæmonis obsessu, uti S. Hieronymus, quia tria simul miracula vult in homine hoc patrata esse, muto loqulam, cæco visum, obsesso libertatem redditam. Hæc sententia magis attollit miraculum: quod alioquin simplex tantum fuisset, ejecti

CONCIO X.

nimirum dæmonis: quo pulso homo per semet videre et loqui cœpisset.

II. Cur sinit Deus homines a dæmonie vexari et arripi? Resp. ob tres potissimum causas. Primo, ad fidem confirmandam; cum enim obsessi talia sæpe loquantur, quæ ab ipsis sciri nequeant, scimus enim ea ab obsidente spiritu depromi, ac proinde vera esse, que de spiritibus dicuntur in Scripturis. Rursum cum in nomine Jesu Christi dæmones expellantur, stabilitur etiam fides hujus sancti nominis. Secundo, ut inde colligamus, quibus ille modis vexet damnatos in inferno. Si enim ita cruciat homines in regno alieno, quomodo cruciabit in suo? Si ita tractat alienos, nondum sibi traditos, quomodo tractabit sibi adjudicatos? Tertio, ut ex iis quæ corporibus infert damna, intelligamus etiam quæ infert animis. Si enim verum est, quod Chrysostomus sentit, a dæmonie factum esse, ut hic homo, cæcus, mutus et (ut videtur) etiam surdus esset: facile hinc patet, quid in peccatoris animo operetur. Breviter, aufert illi omnem sensum rerum spiritualium, omnem motum ad superna et cœlestia bona.

III. Quare dicunt: *In Beelzebub principe dæmoniorum ejicit dæmonia?* Resp. Phariseos ex invidia hoc dixisse, quia viderant admiratas esse turbas Christi potentiam, et ut Matthæus ait, audierant dicentes: *Numquid hic est filius David?* Hinc ergo ut ab hac persuasione plebem averterent, dæmoni adscribunt ejus opera; ut ita verificant id, quod postea a Christo audierunt: *Væ vobis, Scribæ et Pharisei, quia clauditis regnum cœlorum ante alios,* etc. Matth. XXIII.

Principi vero dæmoniorum adscribunt ejus miraculum, quod inferiores dæmones a superioribus coerceri posse non vane existimabant. Cum ergo plura dæmonia Christo ejici, et quidem summa cum potestate, minis et imperio viderent, principi dæmoniorum adscribendum id putarunt.

IV. Quis et unde Beelzebub? Resp. fuisse deum seu idolum Accaronitarum, aut potius dæmonem in idolo hospitantem. Significat autem habentem muscam, vel virum muscam: sic dictus secundum aliquos, quod in ejus sacrificiis magna convolarent muscarum agmina, ad cruentum animalium depascendum; secundum alios, quia in muscas similitudinem effigiatus erat. Neque hoc mirum; siquidem et talpis et vespertilionibus divinos a gentiliis honores exhibitos legimus apud Isaiam, capite. II. Secundum alios, quia muscas avertire solebat: quod idem munus tribuebant ethnici Jovi, qui idcirco ex voce Græca muscarum aversor, ut

DOMINICA TERTIA QUADRAGESIMÆ.

auctor est Pausanias, appellatus fuit. Quæ possentia sententia si vera est, ut videtur Sanctio, in lib. IV. Reg. cap. I. Salmeroni et Vatablo, habemus etiam, cur princeps dæmoniorum dicitur, quia nimirum Jupiter primus deorum omnium habitus fuit: dæmones autem recte appellantur musæ, ob multitudinem, impudentiam, vexandi libidinem, etc.

V. Qua ratione demonstrat Christus, se non uti opera dæmonum? Resp. quatuor argumentis, quorum primum est: *Omne regnum in seipsum divisum desolabatur, et domus supra domum cadet;* si autem et Satanas in seipsum divisus est, quomodo stabit regnum ejus? q. d. nullum imperium diu stare potest, ubi subdit inter se dissidunt seque mutuo impugnant et expugnant; quare si Satanas Satanam ejicit, discordia inter ipsos erit et ruet mox eorum regnum, quod tamen minime apparet, nec credibile est futurum, cum ea dæmonum maxima cura sit ut in hominum perniciem conspiret et stabilient regnum suum. Cum enim Satanæ regnum aliud non sit, quam potestas tentandi et vexandi homines maxime sibi subditos a Deo et ipsi permissa, si in illo factiones essent et discordiae, minime stare posset. Potest quidem fortior demon pellere et coercere debilorem: sed si hoc in magna multitudo passim, vi quasi armata et diu fieret, quomodo Christus passim omnes, quandoque simul plurimos reclamantes et gementes expulit; tunc profecto sine ruina regni eorum fieri non posset: præsertim si non solum inferiores sed etiam superiores privarentur potestate nocendi hominibus. Potest etiam dæmon simulare sese cogi ad egrediendum, sed ex Christi sanctitate cœlestique modo coercendi dæmones, necnon ex studio salutis humanæ satis unicuique patuit nihil simulationis subesse in dæmonibus.

Secundum: *Si ego in Beelzebub ejicio dæmonia, filii vestri in quo ejicunt?* Hoc argumentum plerique veteres de apostolis intelligunt, quasi dicat Christus: Apostoli mei sunt filii vestri, et tamen ipsos non culpatis, cum ejicunt dæmonia; cur ergo me culpatis? Ideo in judicio ipsi vos judicabunt: vel sic: Non potest idem Beelzebub in me simul et in apostolis meis esse; si ergo in me operatur Beelzebub, quis operatur in apostolis meis, dum et ipsi ejicunt dæmonia? Sed rectius hoc argumentum videtur expoundendum non de apostolis, qui tunc probabiliter nondum ejiciebant dæmonia, nondum ad prædicandum missi, sed de aliis Hebræorum filiis. Scimus enim ex Josepho, libro VIII. antiq. cap. II. et Origene, homil. XXXV. in Matth. Epiphanius in hæresi Ebion. fuisse etiam olim exorcistas I. ad Corinthios XII. Secundo, *sicut ex brachio*

inter Hebraeos, institutos a Salomone, quo tempore adhuc Deo adhærebat; quales fuerunt septem filii Scœvæ sacerdotis, Act. XIX. Jam si isti dæmones expulerunt, et quidem vi divina, ut putabant ipsi Hebrei, quare non idem de Christo quoque senserunt? Idcirco id quod egerunt illi, condemnabit aliquando Judæos: sicut ipsi erunt illorum judices, etc.

Tertium: *Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt omnia, quæ possidet: si autem fortior eo superveniens vicerit cum, universa arma ejus auferet,* q. d. vel hinc cognoscite me cum dæmonie non colludere, quia ipsum spolio suo imperio, dum ejus vasa, homines, quotidie diripio, ipsum terreo, vincio, expugno, relego. Fateri ergo debetis me ipso fortiorum esse: porro sciendum potestatem seu regnum diaboli per Christum non quidem omnino destructum (quod in fine temporum fiet) magnopere tamen imminutum esse, dum passim, frequenter et tam multis dæmones e corporibus deturbavit, quod prius factum non erat, de Christo autem prædictum erat.

Quartum: *Qui non est tecum, contra me est, etc.* q. d. et hinc etiam discere potestis, me nihil facere opera diaboli, quia admodum dissimilia sunt meis operibus opera diaboli; ille dispergit, ego congreto; ille ad variorum idolorum cultum homines abducit, ego vero adduco ad unius et veri Dei cultum.

VI. Quisnam Dei digitus, in quo se ejicere dæmonia Christus dixit? Resp. primo, esse potentiam Dei, quemadmodum, Exod. VIII. dixerunt malefici: *Digitus Dei est hic?* Hoc est, Dei virtus et potentia, quæ assistit Moysi, nos autem coercet ne cinches producere possimus. Ratio est, quia digiti sunt actionis instrumenta; et licet in Deo sit una virtus operativa, eadem tamen multiformis est ratione multorum effectuum; unde cœli, Psalmo VIII. vocantur *opera digitorum ejus.* Resp. secundo, esse Spiritum sanctum secundum Augustinum, Cyrillum, D. Thomam, et alios, quia apud Matthæum ait Dominus: *Si in spiritu Dei ejicio dæmonia, quamquam spiritus Dei idem significare potest quod virtutem et potentiam Dei: unde sensus iste mysticus potius videtur esse.* Bene autem Spiritus sanctus comparatur digito: *Ob partitionem donorum. In nullis enim membris magis apparent partitio quam in digitis,* inquit S. Augustinus, l. II. quæst. evang. cap. XVII. Varius tibiae vel alterius instrumenti sonus a varia digitorum applicatione provenit, ita: *Alii per Spiritum datur sermo sapientiæ, alii autem sermo scientiæ, etc.* I. ad Corinthios XII. Secundo, *sicut ex brachio*

procedit manus et inde digiti, ita ex Patre Filius, et ex utroque Spiritus sanctus. Resp. tertio, trop. significare summam Dei virtutem, qua facillime et nullo prorsus negotio dæmonem coercere, non brachio vel manu, seu vi adhibita, sed uno digito quasi potest; velut si nos digito muscam abigimus vel conterimus, quasi velit dicere Dominus: Ego illum Beelzebub sive Deum muscam uno digito ejicio, solo nutu, solo imperio, nullis adhibitis precibus, jejuniis, etc. Quam eamdem virtutem communicavit Christus aliquot sanctis, veluti S. Antonio, Hilarioni, Macario, Gregorio Thaumaturgo, qui aliquando solo signo crucis dæmones ex quodam gentilium templo, ubi responsa dare solerent ejecit, iterumque ut redirent, missa scripto jussit, quo haec tria tantummodo verba continebantur: *Gregorius Satanae: Ingredere*, idque in tanto miraculo Christi potentiam ædituo templi pateretur; quem ad fidem convertit et diaconum ordinavit, Gregorius Nyssenus, in ejus vita.

VII. Cur dæmon fortis armatus dicitur? Resp. fortem dici, quia vires angelicæ naturæ debitas, quibus longe præstat omnium hominum viribus, adhuc possidet: armatus vero dicitur, quia plurimis modis et dolis nocere nobis conatur. Arma ejus sunt species honorum hujus sæculi, vel etiam malorum apparentium; deinde, creaturæ ipsæ seu abusus potius earum, prævæ affectiones nostræ, vires animæ et membra corporis nostri, quinque sensus, etc. Ut enim David Goliatum proprio ejus gladio peremit, ita fere nostris ipsorum armis, affectibus et sensibus vulnerat nos dæmon.

VIII. Quomodo dæmon in locis aridis requiem non invenit? Resp. primo, ad litteram, loca arida et inaquosa esse deserta et solitudines, ad quae ordinarie ejiciebantur et relegabantur dæmones, ut ibi hominibus et ciecuribus animalibus nulla inferre damna possent, ut patet in illo dæmons, quem Raphael in deserto superioris Ægypti relegasse dicitur, Tob. VIII. Et hinc non semel conquestos legimus de eremitis, quod etiam in solitudinibus ab eis pellerentur, ut qui undique vexillum crucis erigerent. Ibi vero requiem non inveniunt, quia non habent unde homines tentent ac vexent. Quemadmodum enim invidus tormentum habet, cum prosperis alterius rebus invidet, requiem vero cum non habet cur invidet; ita dæmon habet tormentum, cuin noceat homini nequit, quod omnibus votis exceptat, requiem vero cum nocere potest. Quoniam igitur in desertis locis nocendi occasionem non habet, hinc requiem ibi non invenit, et proinde reverti conatur ad terras ab homini-

bus inhabitatas: porro per loca inaquosa intelligentur gentiles, qui baptismi aquis irrigati non sunt, ut vult S. Hilarius, S. Hieronymus et Abulensis. Pulsus enim a Judæis dæmon per legem et prophetas, abiit ad gentiles, verum ubi ab his etiam per apostolorum prædicationem pulsus est, rediit ad Judæos in sua incredulitate persistentes usque in hodiernum. Invenit enim vacantes fide Christi et bonis operibus destitutos, templum eorum a Deo et angelis desertum ob admissum in Christo scelus: ideoque cum aliis septem nequioribus spiritibus reversus est ad ipsos redditus prorsus cæcos, perfidos, iniquos, obstinatos: factaque sunt novissima eorum pejora prioribus cum absque Deo, Messia, fide, rege, regno, templo sacrificio, sacerdotio in tenebris densissimis degunt.

Resp. secundo, mystice loca arida esse viros religiosæ et austerae vitæ, in quibus requiem non invenit dæmon, quia videt eos virtutum præsidio et severa disciplina undique munitos. Abiit ergo ad illos, in quibus pravas ad peccatum dispositiones reperit, veluti otium, delicias, convivia, choreas, tedium jejuniorum et precum, murmur et impatientiam, nec difficile ad hos ingreditur, utpote ostio jam aperto. Unde Gagnæus in hunc locum ait: « Bene dicitur quod in desertis poenitentiæ locis, id est poenitidine tactis animis, ubi mollitiae nihil est, sed aspera prorsus vita requiem dæmon non inventit: quamdiu enim solitaria ut passer, peccata sua plangit anima, nulla illuc ei mora esse potest; si autem invenerit eam vacantem, bonisque destitutam operibus, ornatamque ac scopis mundatam, id est, deliciis deditam; et eo cum deterioribus se septem ingressus fuerit, pejus illa multo habebit quam antea.

IX. Qui sunt illi septem spiritus diaboli nequiores? Respond. primo, septenarium ponit pro multiplici numero, q. d. redibit cum integra dæmonum caterva; hoc enim septenarius significat in ss. litteris. Ita Dionys. Carthus. hic. Secundo, mystice designat septem vitia capitalia, qua sunt nequiora dæmonie, quia longe gravius nocent homini, quam nocere queat dæmon. Hic enim dempto peccato parum aut nihil ei obesse potest, certe salutem auferre nullo modo potest. Sciens itaque istud dæmon, omnibus modis laborat ut ad peccandum homines alliciat. Hinc vir quidam eruditus hanc de adulterino dæmonis conjugio parabolam præposuit. « Quodam tempore diabolo in mentem venit, inquit, ut uxorem duceret, idque dum animo volveret, incredibili amore prosecutus est impietatem, adeo ut ipsam, haud diutius ambiendo sibi de-

vinxerit, ex qua etiam fœcundo existente matrimonio septem puellas progenuit. Posteaquam autem maturæ videbantur et nubiles esse, cogitavit pater ejus elocare hominibus, volebat hoc pacto illorum amicitiam sibi conciliare. Proinde natu maximam, Arrogantiam, potentibus, in mundo, divitiisque affluentibus, et qui nobilitate generis, aut illustri quodam munere vel autoritate reliquis antecellerent, copulavit: juniores autem, Avaritiam, mercatoribus, atque circa rerum solemniores commutationes occupatis adjunxit: tertiam inde, Fallaciam, plebeis passimque diffusis in principum ditionibus, rusticis operariis et mercenariis adjudicavit: quartam vero Invidiam, opificibus et gregarias artes exercentibus exposuit: quintam omnium optime moratam Hypocrisin, et egregie insinuantem sese meretriculam, sacerdotibus, et qui sanctitatis nomine vulgo conspicui essent, elocavit: sextamque, Superbiæ appellatam, muliebri sexu addicavit: de septima autem, quæ Scortatio dicebatur, hoc consilium cepit, velle seipsum, nulli quidem propriam, omnibus vero communem in familia sua retinere, ut si quando libeat illam convenire, cogatur eam apud se querere: qua ratione consultum esse putabat, quam plurimos amicitiam istam haudquaquam repudiatores esse, sed imo incredibilem accessum novorum sodalium fore. Et certe non caruit eventu diaboli institutum, ut experientia liquet, maxima pars hominum ejusmodi conjugis irretita ad inferos descendit.

X. Cur novissima recidivorum pejora fiunt prioribus? Resp. primo, propter ingratitudinem erga Deum, cuius misericordia priora eis peccata remissa fuerunt. « Servo pejor est (inquit Sanctus Chrysostomus, homil. de lapsu primi hominis) qui patrem post datam libertatem

offendit; beneficiis ingratus est qui datorem tumoris arrogantia despicit: » et paulo infra: « Sanitate indignus est, qui semetipsum postquam curatus est, vulnerat, nec mundari mereatur, qui semetipsum post gratiam sordidat. »

Secundo, propter dæmonis tyrannidem, qui tales aliquando in suam potestatem receptos diligentius custodit et pluribus vinculis alligat, ne rursum ei elabantur.

Tertio, ob peccati consuetudinem, quæ ex crebriore lapsu oritur, hominemque eo devolvit ut tandem peccare contemnat. Quemadmodum enim, qui juxta fabros ferrarios habitant, longo tempore ietibus malleorum assuefacti, nihil molestie percipiunt; sic peccatores post diuturnam consuetudinem nullo malorum, quæ in peccato sunt, sensu commoventur. Hinc saepissime relapsi tristi et repentino fine extinti sunt. Ita Balaam ille cum post seria proposta rediit ad ingenium, et scandalum Hebreis opposuit, inter gentiles in prælio periiit. Idem expertus est Pharao, Saul, Achab. Recentius exemplum scribit S. Bonaventura, in vita S. Francisci, cap. XI. quod est hujusmodi. Canonicus quidam post hanc vitam diuturno tempore turpiter et libidinose actam in gravem ægritudinem prolapsus fuerat; cum S. Franciscus lecto affixum adiit, et postquam salutari crucis signo consignasset, pristinæ valetudini restituit, hominemque sedulo commonuit, ut deinceps a fœda illa vivendi consuetudine abstineret, nec ad vomitum aliquando rediret. At ille piæ admonitionis oblitus, ad veteres impudicitæ sordes rediit, et cum in ædibus ejusdam canonici forte cœnasset, tota ædium structura subito ruente, solus repentina morte cæteris convivis illæsis, extensus est.

AUCTARIUM.

CONCIO I.

RARÆ CONFESSIONIS DAMNA, FREQUENTIS COMMODA.

- I. Ubi rara confessio, ibi multæ sordes, et e contra. —
- II. Ubi rara confessio, ibi multæ dæmonis machinationes et vicissim. —
- III. Ubi rara confessio, ibi faciles lapsus ad graviora. —
- IV. Ubi rara confessio, ibi facile prodimus dæmoni. —
- V. Ubi rara confessio, ibi difficilis confessio et contra.

THEMA.

*Cum venerit, inveniet eam scopis mundatum.
Luc. XI*

Hodiernum evangelium de scopis nobis loqui-

tur, quibus everri et purgari domus solet: accommodate ad hoc tempus, quo Christiani incipiunt everrere conscientias suas pro s. paschali tempore. Sed quia constituimus cum bestiis versari per hoc tempus ubi inveniemus bestiam, quæ cum Christo fuerit in deserto et utatur scopis? Non difficile auditores scribunt de leone, Elia-nus, l. de animal. aliisque, quod oblonga cauda sua, quæ in extremitate floccum pilosum scopis non absimilem habet, vestigia sua arenæ vel molli terra impressa oblitteret, per terram eam trahendo in mondum verrentis, ne ex ejus vestigiis antrum adeoque etiam catuli ejus